

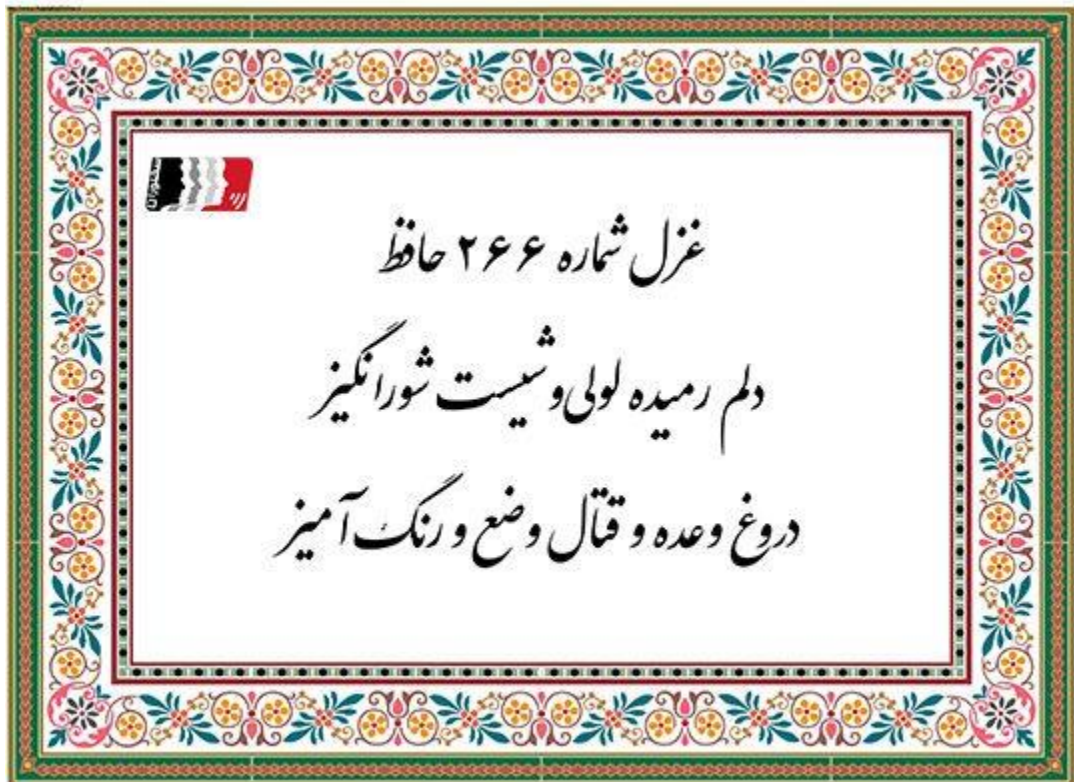
متن، معنی، شرح و تفسیر غزل شماره ۲۶۶ حافظ

دلم رمیده لولی و شیبست شورانگیز
دروغ و وعده و قتال و وضع و رنگ آمیز

غزل ۲۶۶ حافظ با دلم رمیده لولی و شیبست شورانگیز آغاز می شود. وزن غزل دلم رمیده لولی و شیبست ، مفاعله مفاعله مفاعله مفاعله (بحر مجتث مثنی مخبون اصلم مسبغ) می باشد. در ادامه می توانید متن کامل غزل و همچنین معنی لغات و شرح و تفسیر ابیات را مشاهده کنید. در شرح و تفسیر از کتاب شرح سودی بوسنوی ، شرح حافظ دکتر خطیب رهبر، دکتر عبدالحسین جلالیان و شرح شوق دکتر حمیدیان بهره گرفته شده است.

آنچه در ادامه می خوانید:

- ۱- متن غزل
- ۲- شرح و تفسیر غزل
- ۳- معنی غزل و لغات

متن غزل ۲۶۶ حافظ

دلَم رَمیدَةُ لُولی وَشِیستِ شُورانگیز
دِروغُ وَعَدِه و قَتالُ وَضَع و رَنگِ آمیز

فَدایِ پیرَهَنِ چاکِ مَهرِویانِ باد
هزارِ جامهٔ تَقوی و خرقهٔ پَرهیز!

خِیالِ خالِ تو با خود به خاکِ خواهم بُرد
که تا زِ خالِ تو خاکم شود عَییرِ آمیز

فرشته، عشق نداند که چیست، قصه مخوان
بخواه جام و شرابی به خاکِ آدم ریز!

پیاله برفکنم بنده تا سحرگه حَشْر
به می زِ دلِ بَرمِ هولِ روزِ رَستاخیز!

فقیر و خسته به درگاهت آمدم، رَحْمی
که جز ولایِ توأم نیست هیچ دست‌آویز

بیا، که هاتفِ میخانهٔ دوش با من گفت
که: در مقامِ رضا باش و زِ قضا مَکْریز

میانِ عاشق و معشوق، هیچ حائل نیست
تو خود حجابِ خودی، حافظ، از میان برخیز!

شرح و تفسیر غزل ۲۶۶ حافظ

دلَم رَمیدَةُ لُولی وَشِیستِ شُورانگیز
دِروغُ وَعَدِه و قَتالُ وَضَع و رَنگِ آمیز

اختلاف نسخ: در برخی نسخ به جای رمیده، ربوده آمده که به معنای دلباخته و شیفته است: دلَم ربوده لُولی و شِیستِ شُورانگیز

رمیده [رَدَ دِ / دِ] آشفته و پریشان

لولی‌وش: پسوند وش ایجاد شباهت کامل می کند به معنی مانند لولی . لولی از لول به معنی بی شرمی و بی حیایی می آید. الواط . به سرودگویان کوچه و بازار و و گدایان و در هندوستان به زنان فاحشه، لولی می گویند. البته به معنی معشوق لوند و ظریف هم هست.

شورانگیز: ایجادکننده شوق و وجد و حال و جنون

دروغ وعده: [دُ و دَ / دِ] کسی که وعده دروغ میدهد

قتال وضع: [ق ت ت و] دارای هیات آدمکشان و خونریزان

رنگ آمیز: [ر] نیرنگ باز، مکار

معنی بیت: یار و دلدار زیبا و ظریفی که دل انگیز و شوق آفرین است و وعده دروغ می دهد و عاشق کش و مکار هم هست، دل مرا ربوده و پریشان و مضطرب کرده است.

فدای پیرهَن چاک مهرویان باد هزار جامه تقوی و خرقه پرهیز!

پیرهَن چاک: [ه ن] همان چاک پیراهن است و شکاف یا درز لباس را گویند || آن را همان سدره می دانند یعنی پیراهنی که جلو باز است و در قسمت گریبان چاک دارد و از ورای آن سینه شان قابل رویت است || به معنای زیبارویی که سینه های صاف و سپید و خوش رنگ و درخشان دارد

مهرویان: [ه ن] زیبارویان

جامه تقوی و خرقه پرهیز: لباس پرهیزگاری و پارسایی

معنی بیت: هزار عابد و زاهد فدای معشوق باد.

خیالِ خالِ تو با خود به خاک خواهیم بُرد که تا ز خالِ تو خاکم شود عبیر آمیز

عبیر آمیز: [ع] آمیخته به بوی عبیر . عبیر ماده خوشبویی است که از صندل و گلاب و مشک می سازند و به لباس و جامه می زنند

معنی بیت: نقش خال تو را به خود به گور خواهیم برد تا از بوی مشکین خال تو، قبرم عطر آمیز شود.

فرشته، عشق نداند که چیست، قصه مخوان

بخواه جام و شرابی به خاک آدم ریز!

اختلاف نسخ: در برخی نسخ به جای قصه مخوان، ای ساقی و به جای شرابی، گلایی آمده است: فرشته عشق نداند که چیست ای ساقی | بخواه جام و گلایی به خاک آدم ریز

فرشته: [ف ر ت] سروش، ملک

معنی بیت: فرشتگان فاقد اختیارند و از موهبت عشق بی بهره اند، سخن کم کن و جامی بخواه و شراب عشق را با خاک آدم بیامیز

پیاله برفکنم بنده تا سحرگه حشر

به می ز دل ببرم هول روز رستاخیز!

اختلاف نسخ: در برخی نسخ به جای برفکنم بنده، بر کفنم بند آمده است: پیاله بر کفنم بند تا سحرگه حشر

سحرگه حشر: [س ح گ ه ح] روز قیامت

هول: [ه / ه] ترس، بیم، خوف

رستاخیز: [ر] برخاستن مردگان . روز قیامت و محشر

معنی بیت: در روز رستاخیز هم پیاله ای از شراب می نوشم تا ترس و بیم آن روز را فراموش کنم.

فقیر و خسته به درگاہت آدمم، رَحْمی

که جز ولای توأم نیست هیچ دست آویز

ولا: [و / و] با کسر میم به معنای دوستی و محبت و با فتح میم به معنای متابعت است و هر دو درست است

رحمی: [ر] بخشایش و مرحمتی کن

دست آویز: [د] بهانه، مستمسک

معنی بیت: تهی دست و پریشان به درگاه تو آمدم، مرحمت و تفقد و توجهی کن که جز عشق و محبت تو بهانه دیگری ندارم.

بیا، که هاتفِ میخانه دوش با من گفت
که: در مقامِ رضا باش و ز قضا مگریز

هاتف: [ت] سروش

قضا: [ق] تقدیر، سرنوشت

معنی بیت: بیا که سروش غیبی دیشب در میکرده به من گفت که به هر چه می رسد خشنود باش و از تقدیر و سرنوشت فرار مکن

میانِ عاشق و معشوق، هیچ حائل نیست
تو خود حجابِ خودی، حافظ، از میان برخیز!

حائل: حجاب و مانع دو چیز

حجاب: مانع میان طالب و مطلوب

معنی بیت: بین عاشق و معشوق هیچ حجاب و مانعی نیست. حافظ اگر تو به وصال یار نرسیده ای، هستی و خودپرستی تو حجاب راهست. ترک خودپرستی کن تا به وصال جانان برسی.

نویسنده: دکتر زند